

РЕЦЕНЗИЯ

на научната продукция и професионалното развитие

на гл. ас. **Мария Гатева, доктор,**

кандидат за заемане на академичната длъжност „Доцент“ на НСА „Васил Левски“, по професионално направление 7.6. Спорт, специалност Спорт /Художествена гимнастика/, за нуждите на катедра „Гимнастика“.

Конкурсът е обявен в ДВ брой 91 от 19.12.2019 г.

Рецензент – доц. Димка Несторова, доктор

Данни на кандидатката

Гл. асистент Мария Гатева, доктор, е родена през 1979 г. в гр. София. Завършва средното си образование в СОУ спортен профил „В. Левски“, гр. София /1997 г./. Придобива бакалавърска и магистърска степен със специалност „треньор по художествена гимнастика“ в НСА „В. Левски“ /2001 г. - 2002 г./. Успешно защитава дисертационен труд на тема: „Изследване на тренировъчното натоварване в художествената гимнастика и усъвършенстване на методиката на обучение“ /2009 г./.

Състезателна и творческа кариера. Кандидатката започва да тренира художествена гимнастика на 4 годишна възраст. Състезателка е на клуб „Левски“ /1983 – 1997/, СК „Академик“ /1997 – 1998/ и член на основния състав на националния отбор жени. Седем кратна републиканска шампионка – отборно за периода от 1992 до 1998, шампион на България в Държавното първенство за жени – 1995 г., сребърен медалист от Европейското първенство в Солун, Гърция през 1994 г. – отборно жени.

Мария Гатева притежава ясно визуализиран концептуален модел за личностно, творческо и професионално осъществяване. Може да се каже, че целият ѝ житейски и професионален път е свързан с художествената гимнастика – олицетворение на красота и съвършенство.

Успешно се изявява като професионален танцьор, солист и/или хореограф в спектаклите „Два свята“ на Нешка Робева, „Орфей и Евридика“ на Лили Игнатова, в българо-американския “World e – motion”, както и в българо-американски филм „Авантюрата Хамлет“.

Треньорска и административна дейност. Учредява школа по сценични изкуства „Нюанс“ през 2004 г. и спортен клуб по художествена гимнастика „Нюанс“ през 2010 г., в които разкрива треньорския си и мениджърски потенциал. Работи активно за възпитаване в традиционни ценности и формиране личността на подрастващите. „Треньорът не трябва да забравя, че подготвя за състезание не просто човешкият организъм, а самият спортист като личност“ (научна публикация № 1). От 2013 г. до момента Гатева е старши треньор на националния отбор на Великобритания на девойки младша, девойки старша възраст и жени.

Съдийска дейност. Лицензиран съдия, член на съдийската комисия, както и на комисията за спортно-техническите нива към Българска федерация по художествена гимнастика (БФХГ) от 2012 г. Работи върху изготвянето на вътрешен правилник за провеждане и оценяване на състезанията от ДСК.

Академична дейност. Д-р Мария Гатева притежава значителен педагогически и академичен стаж. През 2006 г. е назначена като хоноруван преподавател в катедра „Гимнастика“. От 2011 г. до момента заема академичната длъжност „гл. асистент“. Води практико-методични занимания по художествена и естетическа гимнастика със студенти от ТФ, УФ – общ курс и специалност.

Обучението е обезпечено с „Практическо ръководство по художествена гимнастика“, в което тя е съавтор.

Под нейно ръководство успешно защитават дипломни работи 6 студенти в ОКС „бакалавър“.

Коректно и точно е представено съдържанието на материалите за рецензиране и съпътстващата ги документация.

Количествени наукометрични показатели:

- Автореферат на докторски труд – 1 бр. - 50 т.;
- Хабилизационен труд - монография – 1 бр. - 100 т.;
- Публикации в реферирани и индексирани в световната база данни с научна информация – 2 бр., самостоятелни - 120 т.;
- Публикации в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни токове – 9 бр., от които 5 самостоятелни - 197,5 т.;
- Цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монография и колективни токове – 6 бр. - 90 т.;
- Участие в национален научен или образователен проект – 2 бр. - 30 т.;
- Участие в международен или образователен проект – 3 бр. - 60 т.;
- Публикувано университетско учебно пособие или пособие, което се ползва от училищната мрежа – 1 бр. - 7 т.;
- Завоювани отличия от национални спортни състезания – 1 бр. - 10 т.;
- Завоювани отличия от международни спортни състезания – 1 бр. - 20 т.

Представените материали са в обем от **684,5 т.** Кандидатката удовлетворява всички количествени наукометрични изисквания за заемане на академичната длъжност „Доцент“ на НСА.

Качествена оценка на научната продукция. Може да се каже, че научната продукция на д –р Мария Гатева е събирателна на векторите от разностранен професионален опит. Изследователката прилага отлично структуриран методологичен подход при планиране и реализиране на научните търсения, насочени към сърцевината на разработената проблематика. Демонстрира задълбочени знания и компетенции в обработване и анализиране на фактологичния материал. Притежава пунктоален, академичен стил.

Намирам, че работата е изцяло подчинена на основната идея за отстраняване на ентропията, наблюдавана в България след 1989 г., включително и в сферата на спорта.

Високо оценявам първите научни приноси, фактологично обосновани в дисертационния труд, а именно: избягване на ранната специализация, повишаване нивото на физическата дееспособност, разширяване на техническата подготовка на гимнастичките чрез усвояване на голям обем от двигателни умения и навици в подготвителния етап на обучение.

Направленията, в които работи са широкоспектрални и обхващат актуални въпроси, свързани с повишаване ефективността на обучението по художествена гимнастика – тренировъчно натоварване, физическа и техническа подготовка. Трябва да се отбележи, че Мария Гатева провежда едни от първите изследвания в областта на естетическата групова гимнастика.

Научната продукция притежава висока стойност, значими теоретични, методико - приложни и практически приноси в съответните направления.

1. Направление тренировъчно натоварване - приноси.

- Актуализирана е формулата за оценка на интензивността на натоварването в художествената гимнастика (*научна публикация № 1*).
- Разкрито е функционалното натоварване в различни периоди на подготовка. Изготвен е физиологичен профил на елитни състезателки по художествена и групова естетическа гимнастика, посредством проследяване динамиката на метаболитни показатели и физиологични маркери (*научни публикации №№ 1, 5, 6, 7, 12*).
- Установени са енерго-зони на работа на състезателната програма при висококвалифицирани гимнастички (*научна публикация № 13*).

2. Направление физическа подготовка - приноси.

- Проучено е нивото на физическа дееспособност на елитни състезателки (научни публикации №№ 1, 3, 4, 9, 11).
- Разработени са тестове и нормативни таблици за оценяване на физическата подготовка (научна публикация №10);
- Изготвен е модифициран теренен тест за оценка на специалната издръжливост в художествената гимнастика (научна публикация № 3).

3. Направление техническа подготовка - приноси.

Научната разработка по това направление е представеният от гл. ас. Мария Гатева хабилизационен труд със заглавие „Техническата подготовка на упражненията с тяло в художествената гимнастика“, в обем от 137 стр. (научна публикация № 2). Монографията, плод на седемгодишен изследователски и практичен опит, изразява дълбоката компетентност и вещина на авторката. Теоретичната постановка и практико – методична част са безупречно онагледени с 84 таблици, 24 фигури и впечатляващ снимков материал.

Основни приноси на монографията.

- Проучено е видовото разнообразие в състезателната програма по художествена гимнастика.

Кандидатката за заемане на академичната длъжност „Доцент“ осъществява пълен анализ на съчетания на девойки младша възраст, девойки старша възраст и жени, Доказва редуциране на видовото разнообразие на използваните упражнения - до 13 основни, от описаните в Правилника 87 скока, 42 ротации /въртения/ и 63 равновесия. Намира, че поради обективни и субективни обстоятелства от различно естество, в тренировъчния процес се изучават предимно високо оценявани упражнения.

Трябва да се отбележи, че техническите елементи „трудност с тяло“ – скокове, равновесия, ротации /въртения/, изпълнени без базисните

характеристики не се зачитат за трудност и се наказват за изпълнение. В тази връзка, Гатева многократно подчертава ролята на широка базова основа, в начален етап на подготовка, за постигане съвършенство в изпълнението на по - сложни елементи.

- Предложен е **обем на техническа подготовка** от 446 реално изпълними упражнения с тяло, класифицирани в седем основни групи.
- Описани са основите на **техниката на изпълнение на упражненията**, биомеханични характеристики и типични грешки. Онагледени са всички варианти на изпълнение. Посочени са възможности за комбинации. В детайли е анализирано по едно базово упражнение на всеки вид и подгрупа.
- Разработен е **цялостен алгоритъм на обучение**, съобразен с основните дидактически принципи и принципите за периодизация на тренировъчния процес. Комплексната методика обхваща седем нива на обучение (условно обвързани с възрастови групи) и четири етапа на подготовка. Конкретизирани са: а) общият обем и видовото разнообразие от упражнения за всяко ниво; б) съотношението между физическа и техническа подготовка; в) структурата и съдържанието на микроцикъл и тренировъчно занимание; г) методическата последователност при изучаване на упражненията с тяло.
- Разгледани са проблемите свързани с контролът на техническата подготовка.

Намирам, че е установен е фин баланс между обща и специална гимнастическа терминология. Това дава възможност, монографията да се използва успешно и от спортните педагози както за повишаване на компетенциите, така и за реализиране задачите на обучението в

задължителната област на учебно съдържание „гимнастика“, във всички етапи и степени на образование.

Научни приноси за практиката:

1. *Нормативни изисквания за оценяване на спортната подготовка на ученички със спортен профил „художествена гимнастика“,* въведени от МФВС в спортните училища.
2. *Система за спортно – технически нива в художествената гимнастика и изпитните изисквания към тях,* въведени от БФХГ при подрастващи, подлежащи на картотекиране, с цел унифициране техниката на изпълнението на основни упражнения.

Освен казаното до момента, кандидатката извършва широкомащабно проучване на научни публикации в областта на художествената гимнастика за периода от 3 олимпийски цикъла /2000 -2012/ (*научна публикация № 8*).

Участва, с водеща роля, в научно – образователни и научно-изследователски проекти, три от които международни. Осъществен е мониторинг на здравно - функционалното състояние на млади спортисти.

За качеството на научната продукция свидетелстват 2 самостоятелни публикации и 6 цитирания в реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни издания.

Заклучение

Гл. ас. Мария Гатева, доктор се ползва с уважение и международно признание, в качеството си на високо ерудиран специалист със значими научни и практико-приложни приноси в областта на художествената гимнастика.

Ето защо, с убеденост, давам своя положителен вот и препоръчвам на Уважаемите членове на научното жури да изберат **гл. ас. Мария Ганчева Гатева, доктор**, за заемане на академичната длъжност **„Доцент“** на НСА „В. Левски“, в научна област 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.6 “Спорт“, специалност Спорт „Художествена гимнастика“.

1.03.2020 г.

гр. Пловдив

Подпис:

/доц. д-р Димка Несторова/

REVIEW

of the Scientific Production and Professional Development

of **Sen. Assist. Maria Gateva, PhD,**

applicant for the academic position ‘**Associate Professor**’ of *Vasil Levski* National Sports Academy, under Vocational Reference 7.6. *Sports*, speciality: *Sports /Rhythmic Gymnastics/*, for the needs of the Department of Gymnastics. The competition was announced in State Gazette 91 from 19 December 2019.

Reviewer – Assoc. Prof. Dimka Nestorova, PhD

Applicant’s Data

Sen. Assist. Maria Gateva, PhD, was born in 1979 in the city of Sofia. She completed her secondary education at Secondary Comprehensive School with Sports Profile *Vasil Levski*, the city of Sofia, in 1997. She acquired her Bachelor’s and Master’s Degree with major: *Rhythmic Gymnastics Coach* at *Vasil Levski* National Sports Academy /2001 - 2002/. In 2009, she successfully defended her dissertation with the following topic: *Study of the Training Load in Rhythmic Gymnastics and Improvement of the Teaching Methods*.

Competitive and Creative Carrier. She started training rhythmic gymnastics at the age of 4. She was a gymnast at *Levski* Club from 1983 to 1997, and for the period 1997 – 1998, she was a member of *Academic Sports* Club and the main women’s national team. For the period 1992 – 1998, she was a republican champion seven times as a team member; she was a champion of Bulgaria in the Women’s State Championship in 1995; she won a silver medal in the European Championship in Thessaloniki, Greece, in 1994, as a member of the women’s team.

She has a clearly visualized conceptual model for personal, creative, and professional realization. It can be said that her life and professional way has

been connected to rhythmic gymnastics – a personification of beauty and perfection.

She has successfully participated as a professional dancer, soloist, and/or choreographer in Neshka Robeva's performance *Two Worlds*, Lili Ignatova's *Orpheus and Eurydice*, in the Bulgarian-American movie *World E-Motion*, as well as in the Bulgarian-American movie *The Hamlet Adventure*.

Coaching and Administrative Activities. In 2004, she founded *Nuance* Stage Art School and *Nuance* Rhythmic Gymnastics Sports Club in 2010 where she developed her coaching and managerial potential and since then she has been actively working for the promotion of traditional values and the personal formation of adolescents. 'The coach must not forget that he/she does not only prepare the human organism for a competition, but also the athlete as a person'' (Publication No. 1). Since 2013, Maria Gateva has been a senior coach of the British national team of junior and senior girls, and of the women's team.

Career as a Judge. A licenced judge, a member of the Judging Committee, as well as of the Sports and Technical Levels Committee of the Bulgarian Rhythmic Gymnastics Federation (BRGF) since 2012. She has been working for the preparation of internal regulations for the conduction and assessment of the competitions from the State Sports Schedule.

Academic Activities. Maria Gateva, PhD, has significant pedagogical experience. In 2006, she was assigned as a part-time lecturer at the Department of Gymnastics and, since 2011, she has been taking the position of a senior assistant. She has been teaching the practical and methodological activities in rhythmic and aesthetic gymnastics of students from the Coaches Faculty and the Teachers Faculty – general programme and major.

The teaching is supported by a *Practical Guide of Rhythmic Gymnastics*, of which she is a co-author (Scientific Publication No. 13).

She has been a supervisor of 6 students who successfully defended their thesis for the educational and qualification degree 'Bachelor'.

The materials for review and the supporting documents for the participation in the competition have been presented correctly and accurately.

Quantitative Scientific Indicators:

- Abstract of a doctoral thesis – 1 pc - 50 points;
- Dissertation - monograph – 1 pc - 100 points;
- Publications which are referenced and indexed in the world scientific database – 2 pcs, independent - 120 points;
- Publications in non-referenced magazines with scientific reviews or published in edited collective volumes – 9 pcs, 5 of which independent - 197,5 points;
- Quotations in scientific publications, referenced and indexed in world-famous databases with scientific information or in monographs and collective volumes – 6 pcs - 90 points;
- Participation in a national scientific or educational project – 2 pcs - 30 points;
- Participation in an international or educational project – 3 pcs – 60 points;
- A published university study guide or a guide used within the teaching network – 1 pc - 7 points;
- Won medals from national sports competitions – 1 pc - 10 points;
- Won medals from international sports competitions – 1 pc - 20 points.

The presented materials have a volume of **684,5 points**. The applicant covers all the quantitative scientometric requirements for the academic position ‘Associate Professor’ at the National Sports Academy.

Qualitative Assessment of the Scientific Production. It can be said that Maria Gateva’s scientific production is a collection of a variety of professional experience vectors. The researcher applies perfectly structured methodological approach in the planning and realization of the scientific researches aimed at the

core of the developed issues. She demonstrates profound knowledge and competencies in the processing and analysis of factual materials. Her style is punctual and academic.

I find her work as entirely focused on the basic idea of removing the entropy observed in Bulgaria after 1989, including in the sphere of sports.

I give a high evaluation of her first scientific contributions, supported by facts in her dissertation, namely: avoiding the early majoring; increasing the level of physical fitness, and expansion of the technical training of gymnasts through the acquisition of a large volume of motor skills and habits at the preparational stage of their studies.

She works in a wide variety of directions which cover current issues connected to increasing the efficiency of the training process in rhythmic gymnastics – training load, physical, and technical training. It must be noted that Maria Gateva conducted some of the first analyses in the field of aesthetic group gymnastics.

Her scientific production has a high value of significant theoretical, methodical applicational, and practical contributions for the respective directions.

1. Training Load Direction – Contributions.

- The assessment formula of the intensity of load in rhythmic gymnastics has been updated (*Scientific Publication No. 1*).
- The functional load in the different periods of training has been studied. A physiological profile of elite gymnasts in rhythmic and aesthetic gymnastics has been prepared through monitoring the dynamics of metabolic indicators and physiological markers. (*Scientific Publications No. 1, 5, 6, 7, 12*).
- Energy work zones of the competition programme with highly specialized gymnasts have been established (*Scientific Publication No. 13*).

2. Physical Training Direction - Contributions.

- The the level of physical fitness of elite competitors have been studied (*Scientific Publications No. 1, 3, 4, 9, 11*).
- The following have been developed: tests and regulatory tables of physical fitness assessment (*Scientific Publication No. 10*);
- A reliable field assessment test for the special endurance in rhythmic gymnastics has been prepared (*Scientific Publication No. 3*).

3. Technical Training Direction – Contributions.

The scientific research under this direction is Sen. Assist. Maria Gateva's dissertation she presented with the following title: *Technical Training of Body-Weight Workouts in Rhythmic Gymnastics*, with a volume of 137 pages (*Scientific Publication No. 2*). The monograph is the fruit of seven-year-long scientific and practical experience and is written with profound competence and skill. The theoretical and the practical and methodological part are impeccably illustrated in 84 tables, 24 figures, and imaging materials with an impressive volume and quality.

Basic contributions of the monograph.

- The variety of the types of the rhythmic gymnastics competitive programme has been studied.

The applicant for the academic position 'Associate Professor' conducts a complete analysis of combinations junior and senior girls, and women. She proves reduction of the variety of the types of the used exercises – up to 13 basic ones out of the 87 jumps, 42 rotations, and 63 balance exercise specified in the Regulation. She finds out that due to different objective and subjective reasons, the training process includes mostly highly assessed exercises.

It must be noted that the technical elements 'difficulty with body' – jumping, balance, rotations, conducted without the basic characteristics are not regarded as difficult on one hand, and, on the other hand, they are punished for performance. Regarding this negative tendency, Gateva highlights many times

the role of the solid basis in the initial stage of the training for achieving perfect performance of more complicated elements.

- **A volume of technical training** of 446 really performable body-weight exercises are offered, classified in seven main groups.
- The foundations of the **technique of performance of the exercises per groups**, the biomechanical characteristics and the typical mistakes are described. All the variations of performance are illustrated. The possible combinations are also specified. One basic exercise of each type and subgroup is analysed in detail.
- **A whole algorithm of training** is developed in accordance with the basic didactive principles and the principles of periodization of the training process. The complex method covers seven training levels (conditionally divided into age groups) and four training stages. The following are specified: a) the total volume and the variety of the exercise types at each level; b) the ratio between physical and technical training; c) the structure and the contents of a microcycle and a training activity; d) the methodological sequence in learning body-weight exercises.
- The issues connected to the technical training control are covered.

In my opinion, there is a fine balance between the general and the special gymnastic terms. This gives a possibility for the monograph to be successfully used by sports pedagogues as well, both for increasing the competencies and for the realization of the training tasks in the mandatory curriculum of *Gymnastics* in all stages and levels of education.

Scientific Contributions for the Practice

3. *Regulatory Requirements for Assessment of the Sports Training of Rhythmic Gymnastics Sports Profile Students*, introduced in the sports schools by the Ministry of Youth and Sports.

4. *The Sports and Technical Levels in Rhythmic Gymnastics System and the Examinational Requirements to Them*, introduced by the Bulgarian Rhythmic Gymnastics Federation for adolescents subject of filing in order to unify the technique of performance of basic exercises.

In addition to the above, the applicant conducted a wide range of scientific publications in the field of rhythmic gymnastics during the period of 3 Olympic cycles (2000 -2012) (*Scientific Publication No. 8*).

She has a leading participation in scientific educational and scientific research projects, three of which are international ones. Monitoring of the health and functional condition of young athletes has been conducted.

The quality of her scientific work is witnessed by 6 quotations in editions, referenced and indexed in world-famous databases.

Conclusion

Sen. Assist. Maria Gateva, PhD, is respected and internationally honoured in her capacity of a highly erudite specialist with significant scientific and practical application contributions in the field of rhythmic gymnastics. That is why, I convincingly give my positive vote and recommendation to the honourable members of the scientific panel to choose Sen. Assist. Maria Gancheva Gateva, PhD, for the academic position ‘Associate Professor’ at *Vasil Levski* National Sports Academy, in Scientific Field 7. Healthcare and Sports, Vocational Direction 7.6. *Sport*, speciality: *Sport, Rhythmic Gymnastics*.

1 March 2020

Town of Plovdiv

Signature:

/Assoc. Prof. Dimka Nestorova, PhD/